
Abstrakt

Rostoucí počet studií se zabývá fonetickou atricí prvního jazyka a translingvistickým vlivem v řeči pozdně bilingvních mluvčích. Tyto studie však dosud nezkoumaly fonetickou atrici a translingvistický vliv v české řeči pozdně bilingvních česko-francouzských mluvčích, ačkoli český a francouzský jazyk představují zajímavé fonetické rozdíly, jak na segmentální, tak na suprasegmentální rovině. Tato práce si klade za cíl zaplnit tuto mezeru. Na základě modelů produkce a percepce řeči druhého jazyka, výsledků studií o fonetickém translingvistickém vlivu a fonetických rozdílech mezi českým a francouzským jazykem, je předpovědáno, že fonetický translingvistický vliv nastane v české řeči pozdně bilingvních česko-francouzských mluvčích. Tato hypotéza je testována ve dvou studiích, ve kterých porovnáme českou řeč pozdně česko-francouzských bilingvních mluvčích s řečí českých monolingvních mluvčích ve čteném projevu a jejich polospontánní řeč. První studie spočívá v percepčním experimentu, kterým jsme zkoumali, zda může být česká řeč 14 pozdně česko-francouzských bilingvních mluvčích vnímána jako méně typicky česky znějící ve srovnání s řečí 11 českých monolingvních mluvčích českými monolingvními posluchači. Druhá studie se skládá z akustických analýz, kterými srovnáváme akustické vlastnosti samohlásek, /r/, /fi/, /x/ v řeči 17 pozdně česko-francouzských bilingvních mluvčích s těmito segmenty v řeči 17 českých monolingvních mluvčích. Rovněž jsou porovnány vlastnosti neukončujících melodémů a užívání finálního šva. V návaznosti na to je analyzován vztah mezi fonetickým translingvistickým vlivem zjištěným v těchto dvou studiích a frekvencí užívání češtiny, délkou pobytu ve Francii, znalostí francouzštiny bilingvních mluvčích a jejich preferencí pro českou nebo francouzskou kulturu, zemi a jazyk. Testovaná hypotéza byla převážně potvrzena. Výsledky percepčního experimentu ukázaly, že polospontánní řeč bilingvních mluvčích byla vnímána jako výrazně méně typicky česky znějící ve srovnání s řečí monolingvních mluvčích českými posluchači. Výsledky akustických analýz naznačují, že k fonetickému translingvistickému vlivu došlo ve spektrálních charakteristikách několika samohlásek, /r/, /fi/, /x/ a temporálních charakteristikách /r/ v řeči bilingvních mluvčích. Ke translingvistickému vlivu také došlo v jejich nekončících melodémech a finálním šva. Výsledky také ukázaly, že fonetický translingvistický vliv zkoumaný akustickými analýzami se obecně vyskytoval spíše ve polospontánní řeči bilingvních mluvčích než v jejich čteném projevu. Fonetický translingvistický vliv nalezený v /fi/ v polospontánní řeči a v /x/ v čteném projevu byl významně ovlivněn znalostí francouzštiny bilingvních mluvčích. Je zajímavé, že určitý počet našich výsledků naznačuje, že disimilace a asimilace mohou existovat ve stejném fonému prvního jazyka pozdně bilingvního mluvčího, což není zahrnuto v modelech produkce a percepce řeči druhého jazyka. Tato práce proto představuje návrh třístupňového vývoje fonému druhého jazyka zařazeného do fonetické kategorie prvního jazyka.